

אפשר היה לקוות שבעולם בו הידע נגיש כל כך, כשלא צריך לכתת רגליים אל הספרייה, כשלא צריך לפתוח את המגירות הקטנות בארון העץ המסוגנן, לעלעל בין כרטיסיות קרטון עם כתב יד מוקפד של ספרניות רק כדי לגלות שהספר או הירחון החשוב ההוא אינם בין כותרים שעל המדף; בעולם בו לא צריך לשלוח מכתב אל חבר באוניברסיטה אחרת, לבקש שיצילם (אם יכול), שישלח עותק של פרק או מאמר; אפשר היה לחשוב שבעולם בו אל כל פינה נידחת בארכיב האנושי ניתן להגיע תוך שניות, אפשר היה לחשוב שבעולם כזה קל יותר ללמוד. אפשר היה, אך לא כך היא.

אפשר היה לקוות שבעולם בו איסוף, תיעוד וניתוח של אינספור נתונים, הפך זול וזמין; כשכל אדם יכול לייצר, לפרש ולהפיץ (ומיד) תצפיותיו והרהוריו ברחבי העולם, מעבר לגבולות פיזיים, מעבר לגבולות תרבותיים ומדיניים; אפשר היה לחשוב שבעולם כזה תתבהרנה אמיתות, תתפוגגנה אמונות שקריות, חסרות שחר. אפשר היה.

ואפשר היה לדמיין שבעולם בו היכולת לכונן קבוצות התייחסות דינמיות, מוגדרות היטב, אפשר היה לחשוב שבעולם כזה יתקרבו בני אדם זה לזה, יראו האחד את השני מעבר למסכות ודימויים. אפשר; ולא כך היא.

אפשר היה לחשוב שעולם חופשי בו ניתן – בתוך דקות – לבחון, לתקף ולאמת עמדות של מובילי דעה ומנהיגים, אפשר היה לקוות שעולם כזה יקרב אותנו, גם אם מעט, לאוטופיה אפלטונית בה הממשל נותר בידיהם של אלה שנתונים פחות מכל להשחתה על ידי כוח; בידי אלה שאינם מושלים עבור טובתם האישית אלא לטובת המדינה. אפשר היה לקוות.

ואפשר היה לחשוב שבעולם בו הכול מנוטר, כשאלגוריתמיקה מתוחכמת ונתונים מותאמים אישית (עד רמת הקשקש) מצמצמים את אי-הוודאות; אפשר היה לקוות שבעולם כזה נתפנה להביט אל תוך עיניו של האחר, שנהיה קשובים עמוקות למבקש העזרה.

אפשר היה, אך לא כך פני הדברים. משום שלצד הטוב שהביאה עמה הטכנולוגיה הדיגיטלית, אנו חווים כעת את ההשלכות השליליות. בראשן קללת הריבוי: את אי האפשרות להבחין בין עיקר וטפל, בין אות ובין רעש, בין מראית עין ומהות, בין אמת ושקר, בין כוונה טובה ובין תחבולה. זו קריאת תגר על אסתטיקה ועל רומנטיקה, התפרקות והתרוקנות מערכים שהובילו את האנושות להישגים מופלאים במסע קשה של שחרור הרוח בארבע מאות השנים האחרונות. במקום דיאלקטיקה של ניגודים וחתירה לאמת שלעולם תישאר בלתי מושגת, אנו עדים לדיאלקטיקה של מיתוג ומיתוג-מחדש, דיאלקטיקה שכל יעדה לשמר את מידת החשיפה, דיאלקטיקה בה לאמת או לשקר, אין משמעות.

התוצאות לנגד עינינו: מנהיגים שאינם נרתעים מדבר בניסיון להרוויח עוד דקה של חשיפה. הדמוקרטיה הגדולה בעולם בחרה ברוב עם להציב בראשה אדם חלול ופורק עול. וגם כאן, בתוך ביתנו פנימה, מְשָׁרֵיֶשָׁה תרבות שלטונית נבובה; המופקדים על תרבות ועל חינוך קובעים סדר יום המוני ושטוח, כאילו אין מחר, כשלצדם סייענים תאבי כבוד ושררה מקרבינו.

אל העולם הזה אתם יוצאים, רופאות ורופאים, כשעל הכתפיים הצעירות שלכם מונחת אחריות כבדה. שכן לא חשוב כמה מתוחכם נראה העולם, עד כמה מהר מתפתחת הטכנולוגיה, ועד כמה מאכזבת שכבת המנהיגים אותנו, אתם תמיד תאלצו לעמוד במקום שמצריך התמודדות עם אמת ישנה, נושנה ובסיסית, אמת עמוקה שלא תשתנה לעולם: הסבל האנושי – הכאב הגופני וייסורי הנפש. האישה, הילד או הזקן, הפצוע, הפליט, הערבי, היהודי, הנוצרי, השמאלן הקיצוני או זה שממין, שיגיעו אליכם מיוסרים או דואגים ויחפשו את מבטכם, את החמלה, החיור, מילה של עידוד ומגע. הם יחפשו בעיניכם אמת, יבקשו למצוא אצלכם אומץ לומר בצניעות, "איני יודע", ובה בעת יבקשו שתשאירו מקום לקסם ולתקווה. הם יחפשו אצלכם את החיבוק שרק רופאה או רופא יכולים להעניק. את כל זאת יבקשו אצלכם החולים בעולם שהופך מנוכר וטכנולוגי.

אני מאחל לכם ולנו שתעמדו במשימה הקדושה הזו.